

Рибіцький Олександр Леонідович

аспірант,

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-439-2-27>

ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

На сьогодні в Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку шляхом актуалізації відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, розроблених на основі кращих світових взірців.

Ключовою складовою цифрових поступів національної економіки в цілому та сільської (аграрної) зокрема є розвиток й вдосконалення механізму управління фінансами на рівні суб'єктів господарювання, в тому числі аграрних підприємств, що вимагає своєчасного і точного інформування про фінансово-економічні результати діяльності для забезпечення середньо- та довгострокового планування, а також постійного ефективного контролю за фінансовими ресурсами.

Цифровий вектор функціонування економіки у довоєнний, воєнний та повоєнні періоди зумовлює продовження процесу адаптації законодавства ЄС із питань бухгалтерського обліку і звітності до національного законодавства, а також залучення України до запровадження ініціатив з питань цифрового розвитку. Головна фундаментальна проблема зазначеного процесу – те, що бухгалтерська звітність у частині нефінансової звітності не розглядається як інформаційне джерело забезпечення національної системи моніторингу прогресу цифрових трансформацій в цілому та в аграрній економіці зокрема, підвищення прозорості діяльності аграрних підприємств. Наслідком цього є наявність понятійно-термінологічних розбіжностей та відсутність інституціональної системи збору й узагальнення інформації про вплив діяльності аграрних підприємств на процеси цифровізації економіки.

E-інструменти бухгалтерського обліку і звітності мають бути пронизані «духом» сучасних цифрових рішень в регуляції аграрної економіки та діяльності суб'єктів аграрного сектору економіки. Для цього необхідно розробити ІТ-рішення забезпечення взаємообміну інформацією між електронними система «e-рослинництво», «e-тваринництво» тощо з інформаційними ресурсами, розпорядниками, яких є аграрні підприємства. Це дозволить сформувати цілісний інформаційно-обліковий конструкт та автоматизувати процес формування й верифікації нефінансової звітності щодо прогресу досягнення аграрними підприємства Цілей сталого розвитку і стратегічних поступів в процесах цифровізації, директивно визначених в нішових програмних документах та Ukraine Facility Plan.

Прийнята Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року є дороговказом підготовки аграрних підприємств до імплементації положень Спільної аграрної політики, виводячи на перший план питання необхідності підвищення рівня обліково-аналітичного забезпечення діяльності аграрних підприємств з урахуванням концептуальних засад цифровізації економіки в цілому та аграрної зокрема.

Метою дисертаційного дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування та розробка новітніх наукових пропозицій щодо розвитку обліку і звітності аграрних підприємств в умовах цифровізації економіки.

У межах цього дослідження використано сучасний бухгалтерсько-інформаційний інструментарій ідентифікації взаємовпливів та взаємозалежностей між осучасненням обліку і звітності з процесами цифровізації економіки в цілому та аграрної зокрема. Для проведення паралелей між поступами в цифровізації національної економіки та одного з ключових її елементів – аграрної економіки, використано методи порівняльного аналізу і апроксимації.

Теоретичною основою стали роботи провідних обліковців, фінансистів та агроекономістів, зокрема [1–7], які досліджували питання інформаційного забезпечення переходу аграрної економіки до цифрової моделі розвитку.

Нове наукове означення актуальної проблеми розвитку обліку і звітності аграрних підприємств повинно надати теоретичні, методологічні та практичні імпульси, які сприятимуть прикладному обліково-аналітичному забезпеченню переходу аграрних підприємств до всеохоплюючої цифровізації з подальшою синхронізацією цих процесів з модерними засадами обліку і звітності, визначених в планах повоєнного відновлення України від наслідків війни та сприятиме виконанню завдань, поставлених перед ними в Стратегії розвитку сільського господарства і сільських територій до 2030 року.

Політика обліку і звітності в умовах цифровізації економіки в цілому та аграрної зокрема потребує додаткової переоцінки підходів до її формування, чіткого визначення пріоритетів, завдань та ефективних шляхів розв'язання галузевих проблем аграрної економіки. Формування обліково-звітної політики в контексті інтеграції України до ЄС вимагає імплементації кращих міжнародних механізмів та стандартів як в системі обліку та звітності, так і аграрної політики, враховуючи потреби всіх груп виробників, особливо середніх і малих аграрних підприємств.

Зміни умов функціонування аграрних підприємств, забарвлені воєнною економікою з окресленням тригерів до її повоєнного відновлення вимагають нових, інноваційноспрямованих методів обробки, донесення та використання інформаційно-аналітичної інформації для цілей антикризового регулювання функціонування аграрних підприємств з урахуванням процесів всеохоплюючої цифровізації та відповідних налаштувань в системі регуляції національної економіки. Саме тому запропоноване дослідження забезпечить наявність науково обґрунтованих методологій, способів та тактик реагування аграрними підприємства на сучасні цифрові виклики, синхронізації розвитку е-обліку і е-звітності зі всеохоплюючими процесами цифровізації аграрної економіки.

Список використаної літератури:

1. Кнір М.О., Петруха С.В., Криворучко Я.В. Концепція підзвітності та її значення в публічних фінансах. *Наукові праці НДФІ*. 2019. № 4. С. 47–58.

2. Петруха Н.М., Андреев А.О., Штохман Ю.А. Особливості обліку і аудиту військових витрат у державному секторі. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 15. С. 155–164. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.155>

3. Петруха Н.М., Петруха С.В. Державне регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань в умовах структурно-інституціональної та функціональної трансформації сільської економіки: проблеми методології, теорії, соціально-економічної та секторальної політики : монографія. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Професіонал», 2020. 496 с.

4. Петруха Н.М., Петруха С.В., Жмаєв А.Ю., Синкевич М.Е. Кібербезпека економіки та державних фінансів: історіографія та повоєнна траєкторія розвитку. *Бізнес Інформ.* 2024. № 6. С. 64–79. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-64-79>

5. Петруха С.В. Ринкова трансформація аграрного сектору економіки України: від аграрної кризи до формування підвалин реалізації глобальних цілей сталого розвитку. *Агросвіт.* 2017. № 18. С. 3–46.

6. Петруха С., Петруха Н., Куницький К. Інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку аграрного сектору: зарубіжний досвід, рекомендації для України. *Економіст.* 2015. № 2. С. 36–41.

7. Шубалий О.М., Петруха С.В., Косінський П.М., Петруха Н.М. Формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку біопаливних виробництв на базі підприємств агросектору. *Наукові праці НДФІ.* 2023. № 3. С. 133–147. DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2023.03.133>